

Invest
NORTH
MACEDONIA

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti **İŞ ORTAMI VE YATIRIM OLANAKLARI**

Ana unsurlar

Nüfus: 1.836.713 milyon

Alan: 25.710 sq. km.

Başkent: Üsküp (600.000 Nüfus)

Zaman Dilimi: GMT+1 saat

Karayolu üzerinde 2-3 Günde Tüm Avrupa ile Bağlantılar

Yol ağı: 9.205 km.

Demiryolu ağı: 900 km.

İki Pan-Avrupa Koridoru:

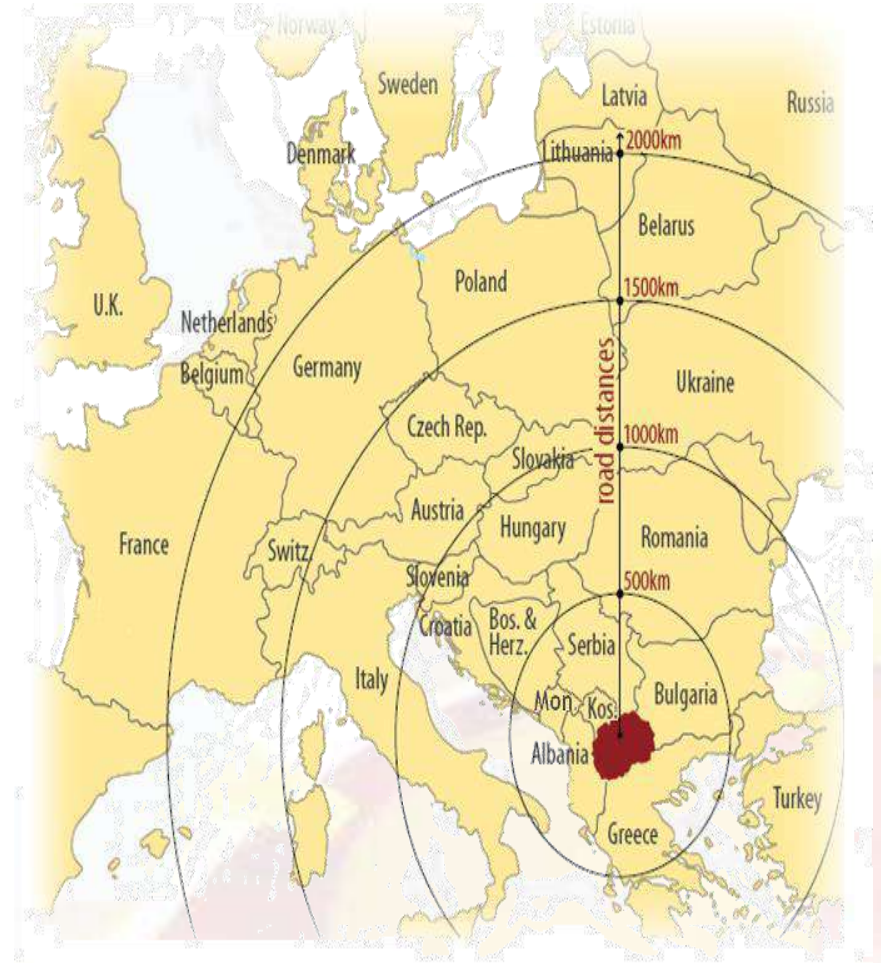
Doğu-Batı Koridoru 8,

Kuzey-Güney Koridoru 10

İki uluslararası havaalanı: Üsküp, Ohrid

Uluslararası limanlar: Durres (Arnavutluk): 140 km. sınırdan

Selanik (Yunanistan): 80 km. sınırdan

Ekonomik göstergeler

Enflasyon

Düşük enflasyon, son 18 yılda yıllık ortalama 2% (9,5 %-2023)

Para Birimi

Denar, son 26 yıldır DM/Euro'ya sabitlendi (1 Euro=61,5 denar)

Ortalama Net Maaş

ayda 650 euro
Asgari maaş ayda 365 euro

Dış Ticaret

İhracat: 8,9 bn USD
İthalat: 12 bn USD/2023

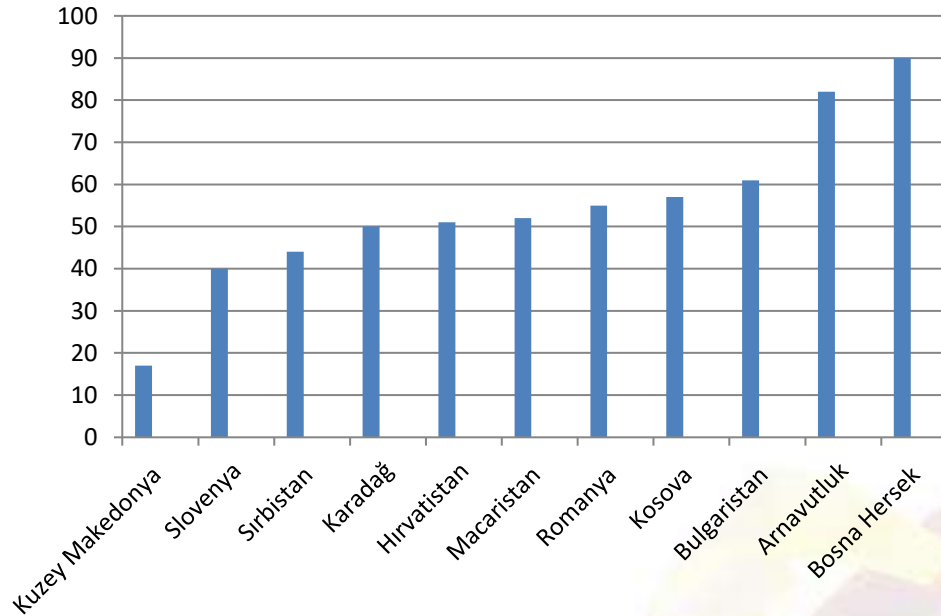
Neden Kuzey Makedonya?

- 2 ana Avrupa ulaşım koridorunun (8 ve 10) kavşağında stratejik coğrafi konum
- 600 milyondan fazla tüketiciye sahip 40 ülkedeki pazarlara ücretsiz erişim (Avrupa Birliği-27 ülkeleri, ASTB (Avrupa Serbest Ticaret Birliği)-4, OASTA (Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması)-7, FTA (havaya serbest/şifresiz -UK, Türkiye ve Ukrayna)
- Bölgedeki en düşük vergi ve enflasyon oranlarından birine ve sabit bir para birimine, sabit bir parasal ortamına sahip
- NATO üyesi, AB aday ülke
- İş odaklı Hükümet
- Yabancı yatırımcılar için cazip teşvik paketleri
- Hızlı şirket kaydı (4 saat içinde şirket kaydı için tek noktadan alışveriş sistemi)

Invest
NORTH
MACEDONIA

**Dünya Bankasının "İş Yapma 2021" raporuna dayanarak
Kuzey Makedonya, iş yapma kolaylığı sıralamasında dünyada 17.,
Avrupa'da 4. ve Bölge'de 1. sırada yer almaktadır.**

Kuzey Makedonya-Türkiye ekonomik gerçekleri

**Çifte vergilendirme anlaşmasının
önlenmesi**

Serbest ticaret sözleşmesi

Mükemmel ikili ilişkiler

2000 Türk sermayeli şirket

**İyi yol ve hava bağlantısı (THY ve
Pegasus)**

Ücretsiz Vize Rejimi

Yatırım koruma anlaşması

Ticaret hacmi: 1 bn euro

Kuzey Makedonya'da faaliyet gösteren Türk şirketleri:

Rakipsiz Mali Faydalar

- %10 kurumlar ve kişisel gelir vergisi (Avrupa'nın en düşükleri arasında)
- Yeniden yatırılan kâr üzerinden %0 vergi
- Teknolojik sanayi geliştirme bölgelerinde faaliyet gösterenlerde %0 vergi
- %18 KDV, belirli kalemlerde ise %5 KDV
- Emlak vergisi %0,1 - %0,2
- Gümrük vergileri %5 - %20
- Gayrimenkul satış vergisi %2-4

Sürdürülebilir İş Gücü Temini

➤ Gelişmiş eğitim sistemi

- GSYİH'nin %6'sı eğitime harcandı
- Lise mezunlarının yüzde 85'i üniversitelere kaydoluyor
- Her şehirde birden fazla meslek lisesi
- Meslek Yüksekokulları veya Üniversiteler aracılığıyla kişiye özel eğitim programları

➤ Mükemmel dil becerileri

- Kuzey Makedonya'daki her çocuk, ilkokulun birinci sınıfında İngilizce öğrenmeye başlar
- Lisede iki yabancı dil zorunludur
- Bölgesel diller (Arnavutça, Sırpça, Hırvatça, Bulgarca, Türkçe, Yunanca) yaygın olarak konuşulmaktadır.

➤ Kolej ve Üniversitelerde kayıtlı ve mezun öğrenci sayısı

- Kolej ve Üniversitelere kayıtlı ortalama öğrenci sayısı 60.000'dir.
- Her yıl 10.000 üniversite mezunu, yeteneklerini bölgedeki işverenlere sunmaya hazırdır

TEKNOLOJİK ŞANAYİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ (SERBEST EKONOMİK BÖLGELER)

- Kullanıma hazır altyapı ve diğer uygun koşullarla birlikte 15 FEZ (serbest ekonomi bölge) mevcuttur.
- Türkiye, ABD, Kanada, Almanya, İtalya'dan yabancı yatırımcılara ait 34 kapasite
- Yüksek teknoloji yatırımları ve çevre kirliliği olmayan/hafif-orta sanayi (otomobil parçaları, elektrikli ev aletleri, elektronik parçalar, elektrik tesisatları, hidrolik bileşenler, katalitik sistemler, tıbbi cihazlar vb.)

Altyapı Faydaları

- ✓Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki serbest bölgelerdeki araziler, imtiyazlı fiyatlarla (0,10 euro/m², Örneğin: 3000m² = 300 euro yıllık kira) 99 yıla kadar uzun vadeli kiralama kapsamında mevcuttur.
- ✓Yatırımcılar, yerel belediyeye hizmet vergisi ödemekten ve arazi inşaat izinleri için harçlardan muaftır.
- ✓Doğalgaz, su ve kanalizasyon şebekesine ücretsiz bağlantı.

Teşvik Tedbirleri

- ✓ Kişiyeye özel çözümler sunan maksimum 10 yıllık dönemde %50'ye varan Devlet desteği
- ✓ Kâr ve kurumlar vergisi için 10 yıllık vergi muafiyeti
- ✓ 10 yıla kadar bir süre için kişisel gelir vergisinde %100 indirim
- ✓ Yeni makine ve teçhizat veya bina yatırımı yatırım maliyetlerinin %10'unun geri dönüşü
- ✓ Ar-Ge ölçüsü - iyileştirme (%50 yatırım getirisi)
- ✓ Serbest bölgelerdeki mal ithalatı ve ticareti için yatırımcılar KDV (katma değer vergisi) ödemesinden muaftır.
- ✓ Yatırımcılar ekipman, makine ve yedek parçalar için gümrük vergilerinden muaftır.

YATIRIMLARA VE REKABET GÜCÜNE YÖNELİK MALİ DESTEK ÖNLEMLERİ

- 1.Yeni işler açmak - Her yeni iş için maksimum yıllık destek 4.400 Euro/5 yıla kadar
- 2.Yerel tedarikçilerle işbirliği - Yıllık maksimum destek 300.000 Euro/5 yıla kadar
- 3.Araştırma ve geliştirme merkezleri - Maksimum destek tutarı 1.000.000 Euro/5 yıla kadar
- 4.Önemli ekonomik öneme sahip yatırım projeleri - kriterler: 4 milyon Euro ve 300 yeni iş veya 15 milyon Euro yatırım
- 5.Sermaye yatırımlarının ve gelirlerin artırılmasına yönelik destek - Azami destek miktarı 1.000.000 euro / 5 yıla kadar
- 6.Zorluk yaşayan şirketlerin devralınması - Azami destek miktarı 1.000.000 euro (tek seferlik)
- 7.Şirketlerin rekabet gücünün artması - Maksimum yıllık destek 1.000.000 euro / 5 yıl içinde

Mali desteğin yararlanıcıları olarak nitelendirilen kuruluşlar, ticari kuruluşlar olacaktır:

- ✓ Verimli İlk Yatırımlara Başlamış Olanlar
- ✓ Şirketlerinin büyüme gerilmesini operasyonlardan elde eden firmalar
- ✓ Çalışanları sayısında ortalamasında %5 lık oranda düşüş sağlamamış firmalar

Yatırım Fırsatları/ Olanakları

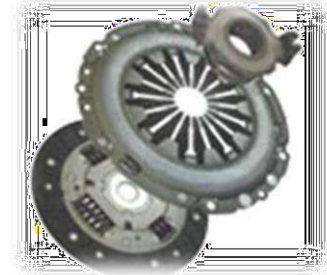
- Makine ve otomotiv bileşenleri endüstrileri
- Sağlık sektörü (tıbbi cihazlar ve ilaçlar)
- Tarım ve Gıda işleme
- Enerji sektörü
- Tekstil ve giyim
- Turizm
- Gayrimenkul ve inşaat
- Altyapı
- Finans sektörü

Makine ve Otomotiv Bileşenleri Endüstrileri

- Mevcut mühendislik ve üretim geleneği
- Yeni yatırımcılara sunulan becerilerin mirası
- Şirketler öncelikli olarak satış sonrası ürün tedarik ediyor
- Johnson Matthey, Çağatay kablo, Adient, Kemet elektronik, Tecnohose, Kromberg&Schubert, Magna, Aptiv, Kostal, Van Hool
- Piyasa: Türkiye, ABD, Avrupa, Rusya, Afrika

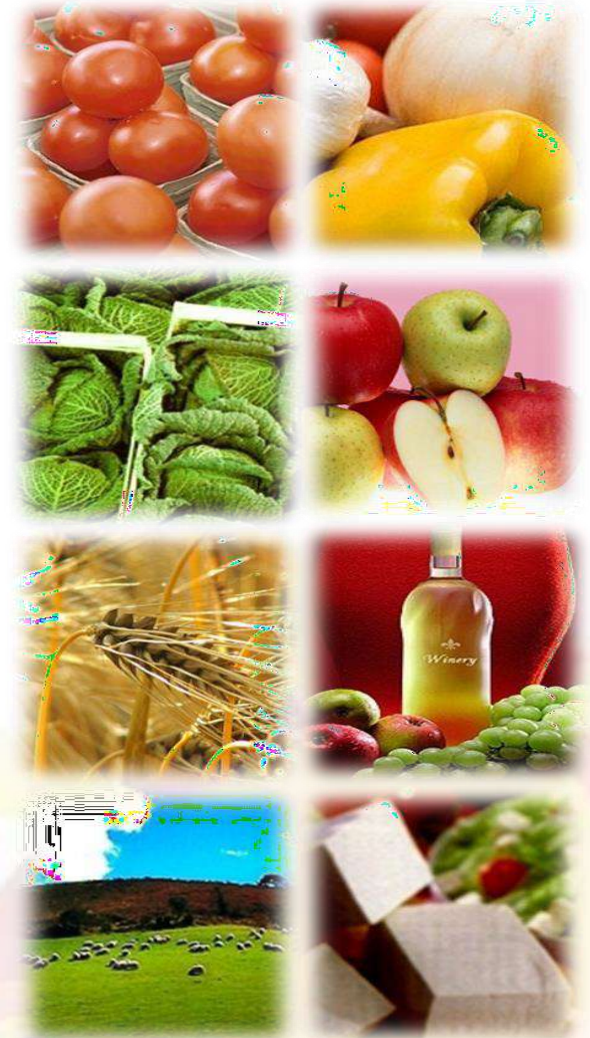
Özellikle emek yoğun imalatı olan katma değeri yüksek ürünler için uygundur

Tarım ve Gıda İşleme

- Kıtasal ve Sub-Akdeniz iklimlerinin eşsiz kombinasyonu
- Çevre dostu üretim uygulamaları
- Gıda işleme teknolojileri
- Bölgesel pazarlara mükemmel erişim
- Kaliteli gıda ürünleri için güçlü itibar

En büyük yatırım fırsatları: meyve ve sebzeler, gıda işleme, şarap ve üzüm üretimi, koyun ve keçi peyniri üretimi, endüstriyel ürünler ve doğu tütününü

Enerji sektörü

❖ Enerji geçişi ve dekarbonizasyon

- Temiz enerjiye yatırım kararlılığını açıkça tanımlayan Avrupa Yeşil Anlaşmasına dayanan, 2040 yılına kadar enerjinin geliştirilmesi için strateji benimseyen bölgedeki ilk ülke olmuştur.
- 2023 yılında yenilenebilir enerji kaynaklarından 419 yeni santral, küçük hidroelektrik santraller, fotovoltaik santraller, rüzgar santralleri ve biyogaz santralleri için 399 megavatlık lisanslar verildi.

Güneş
Rüzgâr
Hidro
Biyogaz

BİT Sektörü

- En hızlı büyüyen sektör - son 3 yılda büyüme oranı %71
- Kaliteli yazılım ve BT (IT) hizmetleri ve rekabetçi fiyatlarla üstün teknik ve iş bilgisi
- Devlet ve telekomünikasyon şirketlerinin BT'ye yaptığı yatırımlar, BT ekipmanının fiyatındaki düşüş ve ekipman için KDV'deki düşüş
- Rekabetçi işgücü maliyetlerine sahip çok iyi eğitilmiş BT (IT) uzmanları
- Teknolojik Parklar

Sağlık sekt6ru (Tıbbi Cihazlar ve İlaçlar)

- Çok sayıda tıp ve eczacılık mezunu ile güçlü eğitim sistemi
- Spa ve sağlıklı yaşam için büyük potansiyel
- Dünyanın önde gelen ilaç şirketlerinin birçoğu ile lisans düzenlemeleri yürürlüktedir.
- Şanayi ve serbest ekonomik bölgelerdeki mevcut siteler
- Üretim geleneği
- Makedon ilaç şirketleri ABD, İngiltere ve Rusya'daki üretimlerini genişletti

Tıbbi amaçlı esrar üretimini yasallaştıran dünyadaki birkaç ülkeden biri

Tekstil ve Giyim

- Dış pazarların taleplerine uyum sağlamak için yüksek esneklik ve hazır olma
- Makedon tekstil üreticilerinin AB pazarındaki saygın itibarı
- Cazip maliyetlerle yüksek kaliteli Makedon personel standard
- Siparişlerin hızlı teslimat süresi
- İyi nakliye ve lojistik hizmetleri
- İmalat sanayinde çalışanların 1/3'ünü istihdam ediyor

Ülkenin 2. büyük sanayi sektörü ve GSYİH oluşumu, yüksek emek emilimi ve ihracatta önemli sonuçlarını gösteren, ülkenin önde gelen işleme endüstrilerinden biridir.

Turizm sektörü

- 43 Gölde 3'ü tektonik olan: Ohri Gölü, Prespa Gölü, Doyran Gölü.
- 4 Milli Park (Mavrovo, Pelister, Galichica, Shar Dağı)
- 2.000 metreden yüksek 16 dağ
- Kayak merkezleri
- SPA Turizmi
- Kırsal ve eko-turizm
- Kamp turizmi
- Kumarhane turizmi

Tur operatörleri için sübvansiyonlar (turist başına 15-25 euro, minimum 10 turist grubu, minimum 3 gece konaklama)
Serbest Turizm Geliştirme Bölgeleri (yatırımcılara özel teşvik tedbirleri)

Kuzey Makedonya Vatandaşlık Yatırım Programı

Özel ekonomik çıkar - bir yabancı, en az 10 çalışanı olan gıda ve ticaret tesisleri için yemek tesisleri hariç, yeni tesislere doğrudan yatırım olarak en az 400.000 avro tutarında sermaye yatırmış ise.

- Herhangi bir Türkiye vatandaşı mülk satın alabilir veya kiralayabilir (arsa, daire, ofis, dükkan vb.)
- Geçici vatandaşlık (kimlik kartı) için kolay işlem

Teşekkürler

Suzana Tuneva
Ekonomi Müsteşar
Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği

Karaca Sokak No.24/5-6
06700 Çankaya/GOP Ankara
Tel: +90 312 439 92 04
Gsm: +90 5394426352
E-mail: suzana.tuneva@mfa.gov.mk

